

УДК 027.021:004.77:371.212

Ірина Беззуб,

мол. наук. співроб. НЮБ НБУВ

БІБЛОТЕКА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ У ФОРМУВАННІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТА

У статті викладено основні напрями розвитку бібліотек ВНЗ України, які розглядаються як інформаційна підтримка навчального й наукового процесу; висвітлюється роль бібліотек у формуванні інформаційної культури студентів.

Ключові слова: бібліотеки, електронні ресурси, інформаційні технології, інформаційна культура, корпоративні системи.

Сучасне світове співтовариство прямує до відкритого інформаційного простору, що передбачає відсутність будь-яких перешкод в отриманні інформації. Цей процес супроводжується змінами в усіх сферах людської діяльності, бібліотечна справа – не виняток. Бібліотеки переосмислюють свою роль у сьгоднішньому суспільстві, виконуючи водночас свої традиційні функції.

Реалізація освітньої функції завжди була невід’ємною складовою частиною діяльності бібліотек. З іншого боку, функціонування освітніх закладів, реалізація освітніх програм неможливі без опору на бібліотеки та їхні інформаційні ресурси. Таким чином, діяльність таких соціальних інститутів, як бібліотеки та освітні установи, завжди тісно взаємопов’язана. Кардинальні зміни у світовій системі освіти, приєднання України до Болонського процесу впливають на зміни в реалізації бібліотеками освітньої функції. Насамперед це стосується бібліотек вищих навчальних закладів. Державна політика в освітній сфері, необхідність адаптації до впливу мінливого світу формують нову парадигму діяльності бібліотек ВНЗ, вимагають постійного коригування стратегії, цілей і завдань. Модернізація бібліотек ВНЗ, відповідно до напрямів модернізації системи вищої освіти, стає закономірною. У зв’язку з цим вивчення діяльності бібліотек ВНЗ у контексті модернізації вищої школи є актуальною і важливою проблемою, що потребує спеціального наукового дослідження.

Феномен бібліотеки ВНЗ, її організаційна структура, роль в інформаційному суспільстві, реформуванні системи вищої освіти вже

стали предметом наукової уваги багатьох дослідників. Ця проблематика розглянута в роботах І. П. Бургер, Т. В. Комаровської, Г. Ю. Кудряшової, В. М. Маркової, С. П. Галактіонової, Е. А. Лівадонової, В. Г. Дригайла [1, 5, 8, 10, 11, 12, 13].

Значна кількість робіт (Є. Д. Абулкаїрової, І. П. Бургер, М. Г. Вохришевої) присвячена інноваційній діяльності бібліотек ВНЗ, зокрема їх інформатизації. У цьому напрямі виділяються дослідження, у яких розкриваються досвід упровадження й використання в бібліотеці ВНЗ новітніх інформаційних технологій (НІТ) (насамперед Інтернету), створення електронних каталогів, баз даних, а також умови їх трансформації в гібридну, віртуальну та електронну бібліотеки.

Питання про сучасні тенденції та перспективи розвитку електронних бібліотек аналізувалися в працях зарубіжних науковців (Г. О. Євстігнеєвої, А. І. Земскова, Б. Е. Ленга, М. Г. Лінквіст, Р. Д. Стюарта, Т. Манна) та вітчизняних дослідників (Л. Й. Костенка, О. С. Онищенко, Т. П. Павлуші, І. А. Павлуші та ін.). Роль бібліотек у самостійній та позанавчальній роботі студентів, розвитку їх інформаційної культури розкривають І. Х. Гайнутдінова, Т. В. Єременко, О. Б. Забеліна, Н. Г. Грабар [3, 7]. Незважаючи на кількість досліджень, присвячених проблемі функціонування бібліотек ВНЗ та їх ролі в освітньому процесі, реформування системи освіти в Україні, з одного боку, та поглиблення інформатизації – з іншого, обумовлюють актуальність зазначеної теми, зокрема питання участі бібліотек у формуванні інформаційної культури студентів.

Сучасна бібліотека ВНЗ під впливом інформаційних технологій переживає процес трансформації. Сьогодні бібліотека ВНЗ в Україні – не просто сховище навчальних матеріалів, це відкрита комунікаційно-комунікативна система, яка бере участь у педагогічно-виховному, міжкультурному, міжбібліотечному обміні, а також в обміні з внутрішніми структурами ВНЗ (кафедрами, музеями, побутовими службами, громадськими організаціями) та іншими громадськими закладами (школами, технікумами, видавництвами). Комунікативна діяльність бібліотеки скерована на створення комфортного середовища для використання інформації; розвиток засобів внутрішніх організаційних та зовнішніх інформаційних зв'язків; формування інституалізованих і використання неінституалізованих каналів та засобів міжособистісного спілкування й обміну знаннями.

Упровадження сучасних освітніх технологій передбачає активне звернення до цілого спектра інформаційних ресурсів. При цьому цільові установки освітніх технологій зумовлюють необхідність ефективного

керування цими ресурсами, наявність оптимальних умов доступу до них, високого рівня інформаційної культури студентів. Такі установки є одночасно завданнями інформатизації бібліотек ВНЗ. Останні трансформуються в нові за своєю місією інститути, головна функція яких полягає в тому, щоб стати «воротами» доступу до різноманітної інформації незалежно від її належності до локального бібліотечного фонду.

У сучасному світі глобальної інформатизації визначальним моментом є співіснування друкованих та електронних джерел інформації. Протягом тисячолітньої історії розвитку бібліотек основою їх роботи щодо задоволення інформаційних потреб користувачів був бібліотечний фонд – «зібрання різних документів, підібраних відповідно до профілю [бібліотеки], завдань, інтересів і запитів читачів, організовані певним чином, збережені тривалий час для повного, якісного й оперативного використання» [5]. Однак у світлі інформатизації обмеженість навіть найбагатшого локального бібліотечного фонду стає дедалі очевиднішою, а впровадження сучасних освітніх технологій, що вимагає залучення широкого спектра інформаційних джерел нового типу, додатково стимулює процеси інформатизації бібліотек ВНЗ. Поняття «бібліотечний фонд» трансформується в більш конструктивне і відповідне сучасній місії бібліотеки поняття інформаційних ресурсів.

Про таку трансформацію свідчить досвід університетських бібліотек США, які є визнаними лідерами в галузі впровадження інформаційних технологій. Значну увагу вони приділяють розвитку інформаційного потенціалу та забезпеченню інформаційних потреб користувача. Наприклад, у бібліотеці Каліфорнійського університету створено віртуальну наукову бібліотеку, яка містить систематизовані анотовані посилання на 14 тис. ресурсів. Із 22 млн примірників фонду бібліотеки Іллінойського університету Урбана-Шампайн – 10 млн друковані, інші – електронні. Стандарт навчання в університетах штату Північної Кароліни передбачає наявність у кожного студента ноутбука й можливість доступу в Інтернет з будь-якого приміщення на території університету. Комп'ютерна техніка підлягає оновленню раз на два роки [13].

У бібліотеках США використовується так зване мобільне довідково-інформаційне обслуговування (roving reference) читачів під час користування електронними каталогами та ресурсами. Оскільки використання інформаційних ресурсів Інтернету постійно збільшується, зростає й потреба в наданні допомоги безпосередньо біля автоматизованих місць. Відвідувачі бібліотеки постійно потребують порад і допомоги з боку бібліотекарів в умовах електронного середовища. Співробітники не тільки

надають консультації біля комп'ютерів, а й організують довідково-інформаційне обслуговування електронною поштою, а в деяких випадках надають довідки в режимі реального часу в Інтернеті.

Таким чином, користувачів бібліотек США вже не цікавить, чи є у фондах бібліотек той чи інший документ, для них важливо, чи відкриють для них бібліотеки доступ до потрібної інформації. У який спосіб це буде зроблено (через традиційну книгу у фонді, з онлайн-повнотекстової бази даних, через оперативну електронну доставку документа, доступ до «вільного» Інтернету), стає для користувачів питанням неістотним. Набагато важливіше для них швидкість і зручність в отриманні інформації. Орієнтація на оперативне отримання інформації реалізується в концепції бібліотек як «інформаційних воріт» (information gateway) і веб-сайтів бібліотек як «інформаційних порталів» (information portals). Таке розуміння бібліотек ВНЗ є дуже близьким до розуміння сучасних освітніх технологій, що передбачають безперешкодне вільне оперування широким спектром інформаційних джерел незалежно від їх формату [6].

Одним з головних завдань бібліотек ВНЗ України є інформаційна підтримка навчального й наукового процесу через освоєння інформаційних і комп'ютерних технологій; удосконалення багатоступінчатої веб-сторінки бібліотек; створення електронних каталогів; формування корпоративних комп'ютерних мереж бібліотек з каналами виходу в глобальні інформаційні мережі; придбання бібліотеками електронних ресурсів для науки й освіти.

Наявність локальної мережі та автоматизованої інформаційної бібліотечної системи (АІБС), яка дає змогу автоматизувати всі основні бібліотечні процеси та надає можливість комунікативного обміну інформацією, є невід'ємною складовою сучасного обслуговування. Бібліотеки, що створюють свої електронні каталоги, із часом організують доступ до них через Інтернет, утворюють корпоративні бібліографічні інформаційно-пошукові системи, які поєднують електронні каталоги бібліотек різних рівнів чи декількох регіонів.

Такі мережі наявні, наприклад, у бібліотеках Південного регіону, зокрема Одеського національного університету, Одеської юридичної академії, Одеського екологічного університету, Кіровоградського педагогічного університету, Запорізького національного технічного університету, Запорізького національного університету, Таврійського національного університету, Кримського медичного університету. Проте бібліотеки вищих навчальних закладів продовжують шукати нові форми

роботи з користувачами. Вони створюють електронні каталоги, які сьогодні існують майже в усіх бібліотеках ВНЗ. Загальна кількість становить майже 3,5 млн описів. Найактивніше цю роботу ведуть бібліотеки Запорізького державного медичного університету – 1 593 795 описів; Запорізької державної інженерної академії – 346 974; Одеського національного університету – 260 205; Одеської державної академії будівництва й архітектури – 198 446.

Крім того, бібліотеки вищих навчальних закладів упроваджують у роботу пластиківі ключ-карти (читацькі білети), використовують штрих-кодові технології (Одеський національний університет), забезпечують доступ до вітчизняних та зарубіжних ресурсів через Інтернет (майже всі бібліотеки), створюють зали електронних документів (Одеський національний університет, Запорізький національний технічний університет, Запорізький національний університет, Кримський медичний університет, Національний університет кораблебудування (м. Миколаїв), Херсонський державний аграрний університет), закупають бази даних та створюють власні повнотекстові та реферативні бази [14].

Наукова бібліотека ОНУ – перша в Україні – перейшла на електронне замовлення та електронний формуляр. Обслуговування в електронному форматі через електронний формуляр – новий вид роботи НБ ОНУ, який сьогодні впроваджено на 10 факультетах. Це надає ряд переваг – відсутність черг, оперативність обслуговування, удосконалення роботи з боржниками, а впроваджена бібліотечна програма дає змогу кожному користувачеві ознайомитися зі списком літератури, який є в його абонементі.

Із 2005 р. вузівські бібліотеки півдня України ведуть роботу щодо розвитку корпоративних мереж бібліотек. Бібліотеками Запорізького регіону у 2005 р. розпочата робота зі створення й функціонування корпоративної бібліотечної системи м. Запоріжжя. Проект «Створення корпоративних інформаційних ресурсів» підтримали три бібліотеки міста – Обласна універсальна наукова бібліотека ім. О. М. Горького, бібліотека Запорізького національного технічного університету і бібліотека Запорізького національного університету.

Бібліотека Запорізького державного медичного університету продовжує діяльність зі створення корпоративної автоматизованої бази даних статей з питань медицини, фармації. Це – електронний каталог «Медична література України», у формуванні якого беруть участь три бібліотеки: Національна наукова медична бібліотека МОЗ України, бібліотека Запорізького медичного університету і Дніпропетровська обласна медична бібліотека.

З метою об'єднання в корпоративну комп'ютерну мережу з вузівськими бібліотеками м. Одеса у 2006 р. було укладено угоду про спільну діяльність Наукової бібліотеки ОНУ (як організатора) і бібліотек Медичного і Економічного університетів.

Бібліотека Одеського державного медичного університету є учасником іншої корпоративної системи медичних бібліотек. З метою створення міжрегіональної корпоративної бібліотечно-інформаційної системи свої зусилля об'єднали бібліотеки Одеського медичного університету, Вінницька обласна наукова медична бібліотека, Житомирська обласна наукова медична бібліотека. Центром цієї корпоративної системи стала бібліотека Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова.

Із 2005 р. бібліотека Кіровоградського національного технічного університету (КНТУ) бере участь у центральному українському кооперативному каталозі (ЦУКК) з аналітичного опису періодичних видань. Триває робота з корпорації вузівських бібліотек методичного об'єднання м. Миколаїв, до якого входять п'ять бібліотек: Миколаївський державний аграрний університет, Миколаївський державний гуманітарний університет ім. П. Могили, Миколаївський державний університет ім. В. О. Сухомлинського, Миколаївський навчально-науковий інститут ОНУ ім. І. І. Мечникова, Національний університет кораблебудування ім. ад. Макарова.

Для створення сучасного іміджу бібліотек ВНЗ Миколаївщини в регіоні прийнято рішення створити регіональний освітньо-інформаційний портал, що слугуватиме для довідкових та комунікаційних цілей. Портал бібліотек ВНЗ Миколаївської області створюється на базі бібліотеки Національного університету кораблебудування. Він орієнтований на те, щоб зробити фонди бібліотек доступними широкому колу користувачів; підвищити їхню інформованість про роботу й послуги бібліотек ВНЗ; довести до користувачів, бібліотекарів і партнерів актуальну інформацію; надати співробітникам бібліотек можливість спілкуватися один з одним і з користувачами, брати участь у дискусіях і складанні різноманітних опитувань. Важливим аспектом є співробітництво всіх бібліотек-учасниць, які працюють в єдиній автоматизованій бібліотечній системі «УФД/Бібліотека», що спрощує організацію зведення електронних каталогів бібліотек. Переваги такого порталу полягають в удосконаленні інформаційного обслуговування читачів у контексті об'єднання розрізнених наукових електронних ресурсів; у всесвітній мережі з'являється інформація про бібліотеки ВНЗ регіону, їхній фонд та інформаційні

ресурси; удосконалення міжбібліотечного співробітництва в контексті онлайн форумів із професійних питань.

Сьогодні провідні бібліотеки південного регіону України намагаються зробити наступний крок у засвоєнні інформаційних технологій у навчальному процесі – налагодити кооперацію бібліотек в інших галузях. Насамперед це комплектування фондів (організація корпоративних підписок) і надання доступу до документних ресурсів.

Сучасна вузівська бібліотека – доступний, прозорий заклад із гнучкою структурою та організацією обслуговування, технічно обладнаний, який для формування інформаційного поля використовує новітні технології. Структуруючи інтернет-ресурси, вона виступає в ролі інформаційного посередника, навігатора в морі інформації, допомагаючи знаходити якісні, релевантні інформаційні ресурси, а бібліотекарі є провайдерами якісної інформації, надаючи доступ до електронних інформаційних ресурсів, навчаючи ефективно шукати інформацію в Інтернет та користуватися сучасними інформаційними технологіями.

Безумовно, підключення до мережі Інтернет – один з основних етапів інформатизації бібліотеки, певна об'єктивна необхідність для оперативного й повного інформаційного забезпечення користувачів. Однак якщо бібліотека користується лише тією інформацією, яку пропонують інші користувачі мережі, то вона стає пасивним учасником інтернет-ринку. Сучасна бібліотека ВНЗ здатна й повинна сама пропонувати свої ресурси через Інтернет, стаючи активним учасником інформаційного ринку. Тим паче, що хостінг веб-матеріалам надають переважно вищі навчальні заклади, яким бібліотеки підпорядковуються.

Маючи проблему недостатньої кількості літератури (особливо навчальної), вузівські бібліотеки України створюють повнотекстові колекції навчально-допоміжних матеріалів. Частіше бібліотеки використовують їх лише в локальних мережах чи навіть на локальних машинах, щоб уникнути проблем, пов'язаних з вирішенням питань авторського права. У той же час порівняно менший внесок вузівських бібліотек у формування корпоративних бібліографічних баз даних. Це зумовлено багатьма відмінностями в діяльності бібліотек – нормативно-методичними, програмними, технічними та ін.

Одним з основних напрямів діяльності бібліотек ВНЗ є створення оптимальних умов для самостійної роботи студентів. Під нею розуміють різноманітні види індивідуальної й колективної діяльності студентів на аудиторних і позааудиторних заняттях без участі викладача. Із урахуванням того, що кількість годин, відведених на самостійне оволодіння

професійними знаннями, постійно збільшується, роль бібліотеки в цих умовах неухильно зростає. Бібліотека надає студентам необхідні підручники, методичну допомогу й інші навчальні та методичні матеріали. Ефективність самостійної роботи залежить від багатьох складових – упровадження сучасних освітніх технологій, забезпеченості навчальною, навчально-методичною, довідковою й науковою літературою, достатності робочих місць, обладнаних сучасною електронною технікою.

Вузівська бібліотека – це підрозділ інформаційної сфери вузу, головним завданням якого є формування інформаційної культури особистості, що набуває виняткового значення і стає одним із пріоритетних напрямів вищої школи. Нині існує велика кількість визначень поняття «інформаційна культура», але найбільш поширеним є розуміння інформаційної культури як «сукупності інформаційного світогляду, системи знань та вмій, що забезпечують самостійну діяльність, спрямовану на задоволення індивідуальних інформаційних потреб з використанням як традиційних, так і новітніх інформаційних технологій» [9]. Категоріями інформаційної культури особистості можна вважати її вміння формулювати свою потребу в інформації, ефективно здійснювати пошук необхідних джерел в усій сукупності інформаційних ресурсів, переробляти й створювати якісно нову інформацію, відбирати та оцінювати її, а також здатність до інформаційного спілкування і комп'ютерну грамотність. Автоматизація бібліотек поставила завдання формування інформаційної культури на якісно новий рівень і зробила можливим його виконання.

Процес формування інформаційної культури користувачів потребує диференційованого підходу, підбору методик і програм навчання з урахуванням професійної спеціалізації користувачів, рівня їхніх інформаційних потреб та інформаційної підготовки, наявних навичок володіння комп'ютерною технікою. Говорячи про роль бібліотеки та бібліографії у формуванні інформаційної грамотності особистості, необхідно зазначити, що багато залежить від рівня розвитку самої бібліотеки та якості її технологічних процесів. Упровадження нових інформаційних технологій та автоматизація бібліотечних процесів дають змогу розширити асортимент і оперативність надаваних інформаційних послуг для забезпечення самостійної роботи студентів. Істотним доповненням до книжкового фонду бібліотеки нині є видання на електронних носіях, а також електронне копіювання навчальних і методичних матеріалів, що сприяє більш оперативному отриманню інформації в самостійній роботі студентів. Відповідно до нових вимог, що пред'являються

читачам, змінюється зміст курсу «Основи інформаційної культури», який поряд із традиційними складниками передбачає навчання методиці пошуку за електронними базами бібліотеки, умінню працювати в локальній мережі ВНЗ, в Інтернеті. Найвищим рівнем самостійної роботи є науково-дослідна діяльність студентів. Показником готовності студентів до наукової діяльності є наявність умінь самостійного пошуку необхідного джерельного матеріалу, уміння самостійно оцінювати значущість матеріалу, зіставляти, порівнювати, аналізувати, проявляти самостійність в узагальненні, висновках, використанні методів пізнання.

У навчальному процесі важливу роль відіграють ресурси Інтернет. У студентів, які працюють над науковою роботою, викликає інтерес доступ до електронного каталогу інших бібліотек, у першу чергу до електронного каталогу Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Тому на спеціальних заняттях розглядається можливість такого пошуку фахової інформації з наступним замовленням необхідних джерел через міжбібліотечний абонемент. Заслугує на увагу база даних «Електронні бібліотеки», яка містить зібрання книг і текстів різного профілю, спеціалізовані віртуальні бібліотеки, енциклопедії та словники різного призначення, нормативні акти; база даних «Інформаційно-пошукові системи», яка має величезні пошукові можливості.

Останнім часом в Україні активно впроваджується дистанційна форма освіти. Тому одним з напрямів діяльності багатьох вузівських бібліотек є ознайомлення студентів з базами даних «Інформаційне забезпечення дистанційної освіти» та «Освіта в Інтернет», де можна дізнатися про навчальні заклади України, систему освіти на Заході, знайти каталог веб-сайтів дистанційного навчання, різноманітні дистанційні навчальні програми та міні-курси; оволодіти навичками практичного використання баз даних для наукової роботи.

Із метою наближення ресурсів Інтернет до користувача практично всі вітчизняні вузівські бібліотеки створюють бази даних «Навігатор інтернет-ресурсів за профілем ВНЗ». Навігатор є анованим путівником по сайтах, що пропонують електронні книги, публікації з періодичних видань, матеріали конференцій та семінарів тощо. Тематика навігатора відповідає навчальним програмам вузу.

Повноцінне формування елементів інформаційної культури у студентів здійснюється за допомогою спеціального курсу «Основи інформаційної культури», мета якого – сформувати сукупність знань, вмінь та навичок раціонального використання інформації та інформаційних технологій під час навчання. На цих заняттях студенти старших курсів детальніше

знайомляться з повнотекстовою базою даних електронних журналів найбільшого у світі видавництва EBSCO (Бостон, США), яка містить більш ніж 100 баз даних; 8 тис. повнотекстових наукових журналів у галузі суспільно-гуманітарних, природничих наук, техніки, медицини в електронному вигляді; налічує у світі більш як 30 тис. клієнтів). Крім того, великий інтерес викликає база даних ProQuest (база даних англomовних періодичних видань; частина статей представлена у вигляді повних текстів, частина – тільки у вигляді анотацій (abstracts); у ProQuest включено як найсвіжіші номери журналів, так і архів). Це інформаційно-пошукова система наукової інформації, яка забезпечує миттєвий доступ до 7 тис. журналів. Тематичний репертуар електронної бібліотеки ProQuest охоплює всі галузі наукових знань.

Фундаментом будь-якої діяльності є законодавча база. Тому вміння швидко знаходити правову інформацію теж необхідно студентам усіх спеціальностей. У цьому допомагає знайомство на занятті «Основи інформаційної культури» з комп'ютерною правовою системою «Ліга: Закон Еліт», яка призначена для оперативного доступу до всього спектра актуальної правової, довідкової та ділової інформації. Вона має достатньо зручний пошуковий апарат і дає можливість у разі потреби записати текст документа на дискету чи роздрукувати на принтері. Увага студентів звертається на можливість доступу до правової інформації через веб-сайт бібліотеки.

Сучасна вузівська бібліотека – це комплексний медіацентр, у якому можна задовольнити будь-яку інформаційну потребу і навчального, і просвітницького, і науково-дослідного плану. На жаль, у вітчизняних вузівських бібліотеках (особливо в регіонах) справи виглядають не завжди так, як хотілося б. Незважаючи на розвиток сучасних інформаційних технологій, навіть впровадження електронного каталогу або електронна доставка документів все ще часто сприймається лише як додаткова інновація, яка полегшує інформаційний сервіс.

Таким чином, на нинішньому етапі розвитку освіти значення вузівської бібліотеки як «воріт» доступу до різноманітних інформаційних ресурсів зростає і визначається вже не тільки традиційними показниками величини бібліотечного фонду та кількістю підписаних періодичних видань, а й рівнем комфортності доступу до інформації незалежно від її формату. Наскільки високий цей рівень – це одночасно і показник ступеня інформатизації бібліотеки, і умова успіху впровадження сучасних освітніх технологій [6].

Для підвищення рівня інформаційної культури студентів, від якої залежить ефективність їхньої самостійної роботи, співробітниками

бібліотеки повинні проводитися заняття за програмою, яка містить: 1) основні поняття інформаційно-бібліотечної діяльності; 2) принципи роботи з інформаційними ресурсами; 3) інформаційні і телекомунікаційні технології, їхня роль у сучасному суспільстві; 4) електронні ресурси Інтернет; 5) електронні бібліотечні системи, їх особливості.

Сучасна місія вузівської бібліотеки передбачає перехід від видачі книг у тимчасове користування до організації доступу до необхідних інформаційних ресурсів. Основні вимоги до вузівських бібліотек враховують: забезпечення користувачів вільним доступом до інформації, незалежно від його соціально-економічного статусу й місцезнаходження; надання можливості здобуття інформації з будь-якого джерела, без тимчасових, географічних і інших обмежень; ефективність відображення вмісту наявних в її фондах документів і швидкість отримання інформації користувачем; забезпечення тривалого життя документам (особливо культурної, історичної, наукової значущості) не лише засобами консервації, а й шляхом переведення їх зразків в електронну форму; вміле регулювання співвідношення у своєму фонді документів на традиційних і електронних носіях інформації [2].

Список використаних джерел

1. Бургер И. П. Организационная структура вузовской библиотеки в условиях формирования информационного общества: дис. ... канд. пед. наук : спец. 05.25.03 / И. П. Бургер. – Новосибирск, 2001. – 270 с.

2. Вдовин А. С. Роль вузовской библиотеки в организации самостоятельной работы студентов [Электронный ресурс] / А. С. Вдовин, В. П. Баймухаметова // Организация самостоятельной работы студентов: материалы науч.-метод. конф., г. Красноярск, 26 марта 2004 г. – Красноярск : РИО КГПУ, 2004. – С. 12–13. – Режим доступа: http://library.kspu.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=109&Itemid=1631. – Загл. с экрана.

3. Грабар Н. Г. Библиотека ВНЗ – інформаційно-виховний центр для сучасної молоді у комунікаційному просторі / Н. Г. Грабар // Бібліотечно-інформ. сервіс: сучасний стан і перспективи розвитку : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 жовт. 2010 р. / ХНТУСГ, б-ка. – 2010. – С. 209–214.

4. Грабар Н. Г. Роль бібліотеки у формуванні розвитку самоорганізації студентства / Н. Грабар // Бібл. форум України. – 2008. – № 2. – С. 25–27.

5. Дригайло В. Г. Миссия вузовских и других научных библиотек / В. Г. Дригайло // Науч. и техн. б-ки. – 2004. – № 4. – С. 50–55.

6. *Еременко Т. В.* Информатизация вузовских библиотек в России и США: сравнительный анализ : монография. – М. : Пашков дом, 2003. – 297 с.

7. *Забелина О. Б.* Формирование информационной культуры студентов университета / О. Б. Забелина // Науч. и техн. б-ки. – 2004. – № 8. – С. 45–47.

8. *Коморовская Т. В.* Библиотека вуза в условиях трансформации высшего профессионального образования : дис. ... канд. пед. наук : спец. 05.25.03 / Т. В. Коморовская. – Новосибирск, 2005. – 288 с.

9. *Коряковцева Н. А.* Формирование информационной культуры студентов в библиотеке высшего учебного заведения : дис. ... канд. пед. наук : спец. 05.25.03 / Н. А. Коряковцева. – М., 1999. – 172 с.

10. *Кудряшова Г. Ю.* Эволюция миссии вузовской библиотеки : дис. . канд. пед. наук : спец. 05.25.03 / Кудряшова Г. Ю. – Челябинск, 2003. – 208 с.

11. *Ливадонова Е. А.* Особенности начального комплектования фонда вузовской библиотеки: дис. ... канд. пед. наук : спец. 05.25.03 / Е. А. Ливадонова. – М., 2001. – 156 с.

12. *Маркова В. Н.* Управление библиотекой в условиях информатизации вуза : дис. . канд. социол. наук : спец. 22.00.08 / В. Н. Маркова. – Белгород, 2004. – 207 с.

13. *Опарина О.* Вход без ноутбука запрещен! Университетские библиотеки США / О. Опарина // Библ. дело. – 2004. – № 10. – С. 21–24.

14. *Подрезова М. О.* Місце бібліотек вищих навчальних закладів півдня України в інформаційній підтримці учбового і наукового процесів / М. О. Подрезова, О. В. Суровцева // Вісн. ОНУ. – Одеса, 2007. – Т. 12. – Вип. 4. – С. 208–216 (Серія «Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство»).

15. *Шилюк О.* Діяльність вузівської бібліотеки в умовах інформатизації суспільства : наук.-практ. видання / О. Шилюк // Вища шк. – 2008. – № 5. – С. 52–54.